

Els llibres del segle XVIII de les biblioteques de les cases Rossell i d'Areny-Plandolit

Al segle XV, el pas dels còdexs manuscrits als llibres impresos, amb la creació de la impremta cap a l'any 1440, va suposar un canvi importantíssim en la seva producció, que va tenir com a conseqüència la divulgació i la difusió dels coneixements científics i culturals entre la població europea. El llibre imprès va anar evolucionant formalment al llarg dels segles següents de manera paral·lela al perfeccionament de l'elaboració del paper i de la mecànica de la impremta.

Dins l'època moderna, el segle XVIII és un dels moments més brillants de la història del llibre. En aquest sentit, destaca per l'aportació de publicacions d'una quantitat excel·lent, en les quals es fa palesa la millora del paper, de la tipografia i de les enquadernacions, força cuidades.

D'altra banda, el llibre segueix l'evolució cultural de l'època de la Il·lustració, en la qual hi ha un canvi en els nuclis intel·lectuals, constituïts fins aleshores per les universitats i els monestirs, que passa per l'aparició de les acadèmies, els salons de les cases nobles, les llibreries i els cafès. Són llocs de reunió on es formen tertúlies d'amics d'un cert nivell cultural que llegeixen, parlen i discuteixen de tot tipus de temes. En aquest sentit, el canvi provoca que els llibres abandonin progressivament la temàtica religiosa i augmentin els temes literaris, històrics, científics, socials i polítics.

A Andorra, els fons de les biblioteques de les famílies de Riba - casa Rossell - i d'Areny-Plandolit, declarats bé d'interès cultural, contenen exemplars de l'època moderna que van passar de generació en generació i que s'han conservat fins a l'actualitat. El seu estudi ens aporta informació sobre el nivell cultural dels avantpassats d'aquestes famílies amb gran pes econòmic, social i polític al nostre país.

En una societat il·letrada i en molts casos analfabeta, com era l'andorrana del segle XVIII, la sola presència d'una biblioteca dins la casa era un fet excepcional. La contextualització sobre el grau d'il·lustració d'ambdues famílies cal fer-la amb altres cases de la petita noblesa catalana, en el cas dels d'Areny-Plandolit, i a l'interior del país amb la casa Guillemó d'Andorra la Vella, que també tenia biblioteca.

A l'hora d'analitzar el contingut d'aquestes biblioteques destaca clarament la influència de la professió que exercien els membres de cadascuna de les famílies: és normal trobar volums de dret o de medicina, i sempre, de religió.

La majoria dels llibres moderns de les dues biblioteques ordenenques pertanyen al segle XVIII. Per part de la casa Rossell, els propietaris van ser els membres de les generacions Fiter Rossell, Fiter Cellera i Fiter Florensa. Pel que fa a la casa d'Areny-Plandolit, ens remuntem a les generacions Areny Montargull, Areny Solà i Areny Senaller.

Quants llibres han arribat fins avui?

El fons de la casa Rossell, que es conserva a la Biblioteca Nacional conté 128 exemplars publicats al segle XVIII i el de la casa d'Areny-Plandolit, ubicat al Museu d'Ordino, en conté 643. Les quantitats són aproximades, ja que cal tenir present que en alguns documents no consta la data de publicació impresa i la pertinença al segle que ens ocupa es basa en la seva tipografia.

Total de volums	Volums editats al segle XVIII
Casa Rossell: 2.062	Casa Rossell: 128
Casa d'Areny Plandolit: 5.486	Casa d'Areny Plandolit: 643

Com són?

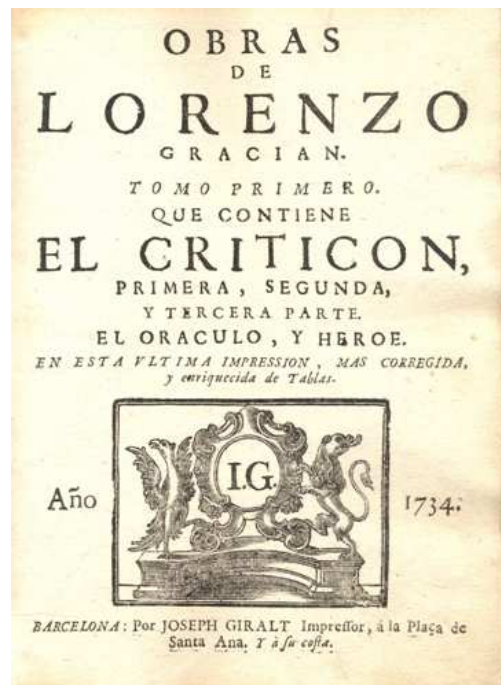
Els llibres segueixen les tendències de l'època amb les característiques següents:

- . D'una banda, les portades són més lleugeres que al segle anterior: hi ha una reducció de la quantitat de text, que tendeix a presentar únicament les dades principals del llibre.
- . Una altra característica és la renovació dels dissenys de les tipografies, sobretot durant la segona meitat del segle, de manera que les lletres són més diàfanes i clares. Cap a l'any 1771, s'observa l'aparició de catàlegs de models de caràcters.

. També canvia l'ornamentació. En aquest sentit, es produeix una pèrdua de la simetria i de la quantitat dels motius decoratius de la portada de manera que cada vegada s'utilitzen menys els grans frontispicis barrocs: es veuen reduïts a una orla o a un gravat petit a la part superior o inferior.

La influència de les innovacions tècniques en tot el procés de la impressió dels llibres al llarg del segle és fonamental i es fa molt evident en la fabricació d'un paper de més qualitat, més blanc i ben acabat, i també en la millora de la qualitat de la tinta. Altres invents que van introduir canvis cap a finals del segle van ser la premsa metàl·lica, l'estereotípia i l'establiment de les unitats tipogràfiques.

Al marge de les qüestions formals, cal tenir present l'evolució de la llengua dels textos: la utilització del llatí com a llengua vehicular es perd progressivament a favor de la llengua vernacle de cada país. Aquesta circumstància va perjudicar la difusió de les obres científiques arreu d'Europa. Més tard, el francès s'imposaria com a llengua vehicular i substituïria el llatí en aquesta funció.

Per finalitzar, cal destacar també l'aparició de temàtiques diferents en els continguts dels llibres, cosa que produeix una disminució dels continguts religiosos en favor de la ciència, el dret, la literatura, etc.

Pilar Burgués
Biblioteca Nacional